

Täysistunto

Tiistai 6.4.2021 klo 14.05—17.30

4. Muu asia: Valtioneuvoston asetus ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi

Muu asia M 5/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Haatainen.

Keskustelu

14.14 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto antoi 28. päivänä maaliskuuta asetuksen ravitsemusliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Tällä asetuksella säädetään niistä alueista, joilla majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annettuun lakiin lisättyä väliaikaista sulkupykälää sovelletaan. Lisäksi asetuksella säädetään niistä ravintolatyypeistä ja ravintoloiden tiloista, joita rajoitukset koskevat.

Koska ravitsemisliiketoiminnan sulkemista koskeva laki käsiteltiin eduskunnassa perustuslain 23 §:n mukaisena poikkeuksena perusoikeuksiin poikkeusoloissa, on tämä kyseisen lain nojalla annettu asetus tuotu eduskunnan jälkitarkastettavaksi samalla tavalla kuin valmiuslain pykälien käyttöönottoasetukset.

Tässä asetuksessa siis säädetään ravitsemusliikkeiden sulku voimaan niillä alueilla, joilla se on välttämätöntä covid-19-viruksen leviämisen estämiseksi. Ravitsemisliikkeet on asetuksen nojalla pidettävä suljettuina epidemiologisesti tarkasteltuna pahimmilla alueilla. Valtioneuvosto on arvioinut ravitsemisliikkeiden sulkemisen välttämättömyyttä alueittain terveysviranomaisten asiantuntemukseen tukeutuen. Ahvenanmaan osalta on otettu huomioon saatu selvitys maakunnan epidemiatilanteesta ja perustuslakivaliokunnan linjaus, jonka mukaan valtioneuvoston on pyrittävä yhteisymmärrykseen Ahvenanmaan viranomaisten kanssa asetuksen asiallisesta ja ajallisesta soveltamisesta maakunnassa.

Valtioneuvosto on lisäksi arvioinut mahdollisuuksia rajata asetuksen alueellista soveltamisalaa maakuntajakoa hienosyisemmin, kuten eduskunta on edellyttänyt. Asetuksen valmistelun yhteydessä tätä arviointia tehtiin vallitseva epidemiatilanne ja maakuntien erityiset ominaispiirteet huomioiden. Talousvaliokunnan mietinnössä tällaisina huomioon otettavina ominaispiirteinä mainittiin esimerkiksi pitkät etäisyydet ja alhainen väestötiheys. Asetuksessa otetaan myös erikseen huomioon harjoitetun ravintolatoiminnan laatu eli se, onko toiminnan pääasiallisena tarkoituksena alkoholijuomien anniskelu vai muu ravitse-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

mispalvelu. Asetuksessa on lisäksi nyt erikseen määräykset ravitsemisliikkeiden sisä- ja ulkotilojen sulkemisesta.

Nykyisessä epidemiatilanteessa on välttämätöntä aikuisväestön, erityisesti ikäryhmän 20—45-vuotiaat, fyysisten kohtaamisten merkittävä vähentäminen, jotta epidemian raju voimistuminen voidaan ehkäistä ja epidemian suunnan kääntäminen voidaan varmistaa. Siksi on välttämätöntä tässä vaiheessa kohdistaa sulku kaikkiin ravitsemisliiketyyppeihin ja niihin kuuluviin sisä- ja ulkotiloihin.

Edellä kuvatuilla perusteilla ravitsemisliikkeet on pidettävä suljettuina asiakkailta Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla, Päijät-Hämeessä, Keski-Suomessa, Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa, Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla. Lapin maakunnan alueella ravitsemisliikkeet on pidettävä suljettuina asiakkailta Kittilän kunnassa. Maakunnissa, jotka eivät ole rajoituksen piirissä, ravitsemusliikkeet voivat olla jatkossakin avoinna asiakkaille. Näiden yritysten on noudatettava rajoituksia, jotka on annettu tartuntatautilailla ja sen nojalla.

Sulkemista koskeva asetus on voimassa 18. huhtikuuta saakka. Ravitsemisliikkeiden sulkeminen on alueellisesti ja ajallisesti rajattava vain välttämättömään, joten valtioneuvosto seuraa asetuksen voimassaolon aikana tautitilanteen kehittymistä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijatietoihin pohjautuen. Tilannetta arvioidaan viikoittain. Rajoituksia on ryhdyttävä purkamaan niillä alueilla, joilla ne eivät enää ole välttämättömiä. Sulkemisen piiriin voidaan lisätä myös uusia alueita, jos tautitilanne niillä pahenee. Arvioinnissa otetaan lisäksi huomioon eduskunnan edellyttämä edellä mainittu ravintolatyypittäinen tarkastelu ja linjaus, jonka mukaan toiminnan harjoittaminen ravitsemusliikkeiden sisätiloissa muodostaa viruksen leviämislle vakavamman riskin kuin asiakkaiden palvelu ulkotiloissa.

Rajoitusten välttämättömyyttä arvioidaan seuraavan kerran huomenna 7.4. THL:ltä saatavan lausunnon perusteella. Jos arviot sitä edellyttävät, valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin asetuksen välittömäksi muuttamiseksi. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Edustaja Turtiainen.

14.19 Ano Turtiainen at: Arvoisa puhemies! Tämä valtioneuvoston asetus ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta on siis lähetetty eduskuntaan jälkitarkastukseen, sillä asetushan on jo voimassa. Tämä on lähetekeskustelu, josta asia siirtyy valiokuntaan. Valiokunnasta se tulee taas tänne täysistuntoon ja ainoaan käsittelyyn. Laki, jota asetus koskee, on tarkoitettu olemaan voimassa 18.4. saakka eli seuraavan viikon lopulle.

Mitä muuta tämä on kuin pelkkää teatteria? Hallitus asettaa mielivaltaisia sulkutoimia, ja oppositio lukee vinkuu alueiden eriarvoisuudesta. Kyllähän tässä mennään ja on menty jo pitkään metsään niin, että lepikko rytisee. Valtaosa kansasta on elänyt pelossa, ja osa pelkää edelleen, koska sen edustajat pelkäävät. Iso osa kansasta suunnittelee jo ottavansa ohjat omiin käsiinsä, koska sen edustajat eivät ymmärrä lopettaa pelkäämistä, ja se kansanosaa kasvaa koko aika. On aika viheltää koko koronapeli poikki.

Arvoisa puhemies! Demokratiaan perehtynyt valtiotieteiden tohtori ja Viron presidentin entinen neuvonantaja Iivi Masso korostaa uusimmassa Suomen Sotilas -lehdessä, että koronapoikkeusolot muodostavat uhan demokratialle. Hän sanoo jopa näin: "Tätä kirjoittaessa Suomi on sotaan verrattavassa poikkeustilassa." Masso tarkoittaa hieman toista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

asiaa, mutta itse olen jo pitkään korostanut sitä, että hallitus leikkii yhteiskuntarauhalla. Syynä on korona, joka ei ole lisännyt kuolleisuutta maassamme mutta jonka vakavuutta verrataan massoihin kuolemaa niittävään tartuntatautiin ja jopa sotilaalliseen uhkaan. Sel- laista ei kuitenkaan ole, ja sen kertovat tilastotkin.

Nyt monet perusoikeudet on kuitenkin hyllytetty: oikeus työhön ja elinkeinovapaus, ko- koontumis- ja sananvapaus, jopa liikkumisvapautta oltiin jo rajoittamassa. Nämä älyttö- mät lait vaarantavat myös oikeuden vapauteen ja koskemattomuuteen sekä rikosoikeudel- lisen laillisuusperiaatteen mahdollistamalla ihmisten ahdistelun pelkän sairastumisepäilyn perusteella. Hallitus väittää tilanteen olevan niin vakava, että poikkeustila on muka oikeu- tettu. Tässä yhteydessä puhutaan paljon tieteestä, mutta julkisuudessa rajoituksia perustel- laan tieteellä kovin valikoivasti. Tämä kaikki on harhassa elämistä ja harhaan johtamista, ja sen pohjalta lain tulkinnat ovat pelkkää parodiaa. Tässä täysin tahallisesti aiheutetaan suur- ta vahinkoa yrityksille ja sitä kautta kansalaisille ja koko yhteiskunnalle.

Arvoisa puhemies! Historiassa on kylmääviä esimerkkejä, miten orjuuttaa kansakuntaa. Hyvät kollegat, jos meillä olisi tarkoitus orjuuttaa Suomen kansaa, mitä meidän pitäisi teh- dä? No, ensinnäkin tarvitsemme uhan, joka voi olla kuvitteellinen tai todellinen ja joka luo laaja-alaista pelkoa. Toiseksi pitää olla media pelon levittämiseen. Kolmanneksi pitää väit- tää tilanteen edellyttävän poliittisilta johtajilta voimakkaita toimia. [Aki Lindénin välihuu- to] Neljänneksi ryhdytään ehdollistamaan kansaa viranomaisien rajoituksiin ja käskyihin. Nämä voivat olla esimerkiksi liikkumisen rajoittamista tai kasvojen peittämistä. Viiden- neksi säädetään vaiheittaista pakottamispolitiikkaa, jonka tarkoitus on ehdollistaa ihmiset yhä tiukempiin ja tiukempiin rajoituksiin joka kierroksella. Myös sananvapautta olisi ra- joitettava. Näin ihmiset vähitellen alistuvat tilanteeseen. Jos näitä vaiheita toteutetaan riit- tävän hitaasti, kansa voidaan ehdollistaa autoritaarisen vallan hyväksymiseen ja orjaval- tion luomiseen. Tärkeintä kaikessa tässä manipulaatiossa on kääntää ihmiset toisiaan vas- taan, koska silloin minimoidaan järjestäytyneen vastarinnan todennäköisyys. Rajoitukset vähitellen tukahduttavat kansan tahdon. Kuulostaako tutulta? Hyvät kollegat, eikö näin olla jo noin vuoden verran toimittu?

Arvoisa puhemies! Meillä on perustuslaki, mikä on ennen ihan kaikkea. Sen yli ei mene mikään. Lisäksi meidän kuuluu pitää kansa yhtenäisenä eikä asettaa heitä toisiaan vastaan, oli vastassa mitä tahansa. [Ben Zyskowiec: Eikä levittä salaliittoteorioita!] Kunnioitus pe- rustuslakiamme kohtaan on tässä talossa palautettava ja välittömästi. — Kiitos. [Vasem- malta: Ja kunnioitus toisia ihmisiä kohtaan!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

14.26 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri ja edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Meillä on käsittelyssä valtioneuvoston asetus ravitsemus- liikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Kyse on niin sanotusta ravintoloiden sulun kolmen viikon jatkosta, joka siis astui voimaan jo ennen pääsiäistä ja on nyt sitten tulossa perustuslakivaliokuntaan jälkitarkastettavaksi, jolloin arvioidaan tämän esityksen oikeasuhtaisuutta ja välttämättömyyttä.

Jäin miettimään, että jos perustuslakivaliokunta nyt toteaa, että tämä kielto ei ole ollut oikeasuhtainen eikä välttämätön, niin millä tavalla sitten tuon pääsiäisen suhteen toimi- taan, joka nyt on kuitenkin mennyt näiden sulkutoimenpiteiden piirissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

Tässähän esitetään siis 14 maakuntaan sekä Kittilän kuntaan ravintoloiden sulkua 18. huhtikuuta asti. Eduskunnan tahto tarkemmasta alueellisesta tarkastelusta on ollut laajasti esillä tässä salissa. Keskustalaisetkin kansanedustajat hallituspuolueen edustajina ovat pitäneet sitä vahvasti esillä, mutta ei se toteudu tässä ravintolasulkupäätöksessä, sillä THL ei näytä pystyvän antamaan hallitukselle kuntakohtaisia arvioita Lappia lukuun ottamatta.

Lappia lukuun ottamatta hallitus teki siis uusimman rajoituspäätöksensä maakunnittain, sillä pääministeri Sanna Marin totesi, että THL ei pysty antamaan tarkempia alueellisia arvioita. Marin totesi Iltalehdelle: ”Eduskunta on edellyttänyt, että isoilla laajoilla alueilla meidän pitäisi pyrkiä arvioimaan tautitilannetta myös maakuntaa pienemmissä alueissa. THL on omalta osaltaan todennut, että he eivät pysty tekemään maakuntatasoista pienempää kuntakohtaista arviointia.”

Lappilaiset kuitenkin tämän asian käsittelyn yhteydessä toivat esille, että yksittäisten kuntien tämänhetkinen tilanne Kittilää lukuun ottamatta vastaa suurelta osin perustasoa. Työ- ja elinkeinoministeriön tekemä päätös Lapin ravintoloiden avaamisesta perustui siis Lapin kunnanjohtajien ja terveysviranomaisten näkemykseen. Päätös tehtiin itse asiassa vastoin THL:n kielteistä kantaa. THL:n Mika Salmisen mukaan Lapin kohdalla suositus oli pitää ravintolat kiinni.

Ravitsemusliikkeet on nyt pidettävä suljettuina asiakkailta Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla, Päijät-Hämeessä, Kymenlaaksoissa, Etelä-Karjalassa, Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Keski-Suomessa, Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla sekä Kittilän kunnassa. Sulun piiriin eivät siis kuulu Ahvenanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa ja Kainuu. Lisäksi Lapin maakunnassa ravintolat voivat olla auki Kittilän kuntaa lukuun ottamatta.

Valtioneuvosto on sitoutunut siihen, että se muuttaa asetusta, jos sulku jollain alueella ei enää ole välttämätön tai jos tautitilanne muuttuu jossain maakunnassa vakavammaksi, ja näillä alueilla ravintolat saavat sitten olla hieman myöhempään auki eli 23:een asti auki.

Sulku koskee siis kaikkia ravitsemisalan yrityksiä, poikkeuksena henkilöstöravintolat, ja suljettavia ravitsemisyriksiä ovat muun muassa kahvilat, ravintolat, baarit ja yökerhot, jotka ovat olleet aiemmin avoinna yleisölle ja ovat nyt tämän toisen kolme viikkoa vielä suljettuina. Sulku koskee myös terasseja. Noutoannosten mukaan myyminen on kuitenkin sallittua myös sulun aikana, mutta niitä ei ole mahdollista nauttia ravintolan terassilla.

Arvoisa puhemies! Monelle suomalaiselle yrittäjälle tämä sulkupäätös on taloudellinen katastrofi. Yrittäjä Jarkko Kuusisto, Kittilän Yrittäjien aktiiveja, toi näitä huolia esille jo ai-koja sitten ja vetosi, että tehkää ratkaisuja, että esimerkiksi näitä rinneravintoloiden terassialueita voitaisiin käyttää. Tähän ei löytynyt hallitukselta ymmärrystä.

THL ei ole pystynyt rajaamaan näitä alueita tarkemmin lukuun ottamatta tuota Lappia, mutta Iltalehti, toimittaja Tommi Parkkonen, kyllä pystyi.

Iltalehden selvityksen mukaan Suomessa on ravintolasulkualueella kaikkiaan 24 kuntaa, joissa on ollut 0—4 tartuntaa koko tämän reilun vuoden aikana. Silti näidenkin alueiden ravintolat Marinin hallitus on määrännyt suljettaviksi. Eniten tällaisia kuntia on Pohjois-Savossa — Kaavi, Keitele, Rautavaara, Tervo, Tuusniemi, Vesanto — mutta näitä löytyy myös Kanta-Hämeestä, esimerkiksi Humppila, Etelä-Savosta Pertunmaa, Pohjois-Karjalasta Heinävesi ja Rääkkylä, Keski-Suomesta Kannonkoski, Kinnula, Luhanka ja Multia ja niin pois päin.

Iltalehdessä olikin mielenkiintoinen uutinen, jossa kerrottiin, miten Keski-Pohjanmaalla Lestijärvellä oleva Saluuna Parila sijaitsee 25 kilometrin ja reilun 20 minuutin ajomat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

kan päässä Ruska Barista. Se saa olla edelleen auki, pääsiäisenäkin aina kello 23:een asti. Yrittäjä Marja Hakkarainen totesi: onhan se epäreilu tilanne. [Aki Lindén: Kummin päin?] Lapissa on eri lailla kuin on ollut muissa kunnissa, joissa koronaa ei käytännössä ole välttämättä ollut yhden yhtä tartuntaa. Onko tämä mielivaltaista, pitää kysyä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Lohi kiitteli vuolaasti keskustan puheenjohtaja, ministeri Saarikkoa ja ministeri Lintilää Lapin ratkaisusta, jossa kunnat otettiin pois sulun piiristä. Kittilä jäi sulun piiriin, mutta se ei ollutkaan puheenjohtaja Lohen mukaan politiikkaa vaan virkalääkäreiden ratkaisu. Olemme, arvoisa puhemies, palanneet Veikko Vennamon aikaan: hyvät teot ovat puoluetovereiden aikaansaannoksia ja huonot päätökset virkamiesten tekemiä.

Arvoisa puhemies! Keskustalaiset ovat täällä pitkään peräänkuuluttaneet tätä hienojakoisuutta mutta myös sitä, että eroteltaisiin lounaspaikat yökerhoista ja karaokebaareista, eroteltaisiin kahvilat pubeista, tehtäisiin asiakasrajoituksia ja sallittaisiin terassien käyttäminen. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Toivon, että perustuslakivaliokunta vakavasti arvioi, onko tämä oikeasuhtaista ja välttämätöntä ja onko tämä tasapuolista lappilaisiin kuntiin verrattuna, vaikkapa Kittilään, tai toisaalta sitten hämäläisiin tai muiden maakuntien kuntiin, [Puhemies koputtaa] joissa koronaa ei tälläkään hetkellä ole. [Aki Lindén: 310 kunnan maassa ei voi ihan kuntarajojen mukaan vetää!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

14.34 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edellä kuulumme aivan hyviäkin näkökulmia tähän ravintola-asetukseen. Kiitän ministeriä siitä, että olette edelleen paikalla. Itselläni on muutama kysymys, joihin toivoisin saavani vastauksen.

Aivan aluksi tästä yleisestä tilanteesta: Me suomalaisethan jaamme laajasti sen todellisuuden, että koronan torjunta on aivan välttämätöntä, jotta voimme hoitaa kaikki hoitoa tarvitsevat. Viime päivinäkin on ulkomailta jouduttu lukemaan ja kuulemaan ja katsomaan sellaisia karmeita esimerkkejä, miten koronan leviäminen on täyttänyt sairaaloita ja hautausmaita. Mutta kun tämä tilanne vain pitkittyy ja pitkittyy, niin on aivan selvää, että tätä tarkkarajaisuutta ja hienosyisyyttä näissä rajoituksissa tarvitaan siltä osin kuin se terveys- ja turvallisuus huomioiden on mahdollista. On aivan selvää sekin, että nyt rajoitusajan pitkittyessä myöskin ihmisten sietokyky on entistä enemmän koetuksella, ja yhtä selvää on myös se, että tämän vuoden aikana olemme oppineet jotakin ja näitä oppeja kannattaa nyt hyödyntää ja ottaa käyttöön.

Arvoisa puhemies! Eduskunta on edellyttänyt, että rajoituksissa tulisi päästä myöskin alueiden osalta tarkempaan rajaukseen. Muun muassa perustuslakivaliokunta ja talousvaliokunta ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että on otettava huomioon näiden ravintoloiden osalta myös se, minkälaista toimintaa ne harjoittavat, onko tosiaan kyse lounasravintolasta vai pääasiassa alkoholin anniskeluun keskittyvästä liiketoiminnasta. Osin tarkkarajaisuutta on kyetty tekemään, mutta ei juurikaan tässä asetuksessa — niin kuin on jo kuultu — joka sulkee kaikki ravintolat mainituissa maakunnissa Lappia lukuun ottamatta. Meillä on myös muita maakuntia, joissa välimatkat todella ovat pitkät ja joissa on laajoja seutuja, joissa tartuntoja ei ole ollut viikkoihin.

Olin ennen pääsiäistä yhteydessä Kuusamoon, josta sain sellaisen arvion, että siellä tuo pääsiäisen kiinniolo tietää arviolta 10—15 yrityksen konkurssia. Vastaava hankala tilanne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

on muuallakin, ja jokainen päivä, jonka ravintola joutuu olemaan kiinni, on kova taloudellinen isku niin yrittäjälle kuin hänen perheelleen ja hänen työntekijöidensä perheille.

Arvioidessaan tämän asetuksen taustalla olevaa lakia talousvaliokunta totesi, että se pitää välttämättömänä, että niiden maakuntien osalta, joissa maakunnan ominaispiirteet tekevät ilmeiseksi sen, ettei maakunnan alueella esiintyvä tartuntaryväs leviä helposti tai välttämättä koko maakunnan alueelle, tämän lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa määritellään epidemiatilanteeseen nojaten maakunnan tasoa tarkemmin se, millä alueilla ravitsemisliikkeet tulee pitää suljettuina.

Arvoisa puhemies! Tämä ei nähtävästi tule olemaan viimeinen kerta, kun koronarajoituksia alueittain tehdään. Siksi olisi tärkeää nyt tietää tämä prosessi, miten tämä on mennyt ja miten vastaisuudessa toimitaan, tämän asetuksen taustamateriaaleissa kun kerrotaan: ”Hallitusneuvos Liisa Huhtala työ- ja elinkeinoministeriöstä otti sähköpostitse yhteyttä perjantaina 26.3.2021 klo 11.38 Lapin sairaanhoitopiirin infektioylilääkäri Markku Broakseen sekä johtajaylilääkäri Jukka Mattilaan ja tiedusteli kuntakohtaista arviota majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen valmisteluun, koska THL ei ole antanut kuntakohtaisia arvioita ravintoloiden sulkemisen välttämättömyydestä.” On hyvä, että Lapin osalta pystyttiin toteuttamaan tämä kuntakohtainen tarkastelu, mutta tärkeää olisi kuitenkin, että kaikki alueet olisivat samassa asemassa ja että niitä kohdeltaisiin oikeudenmukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Haluaisin siksi kysyä teiltä, arvoisa ministeri: Onko muihin alueisiin oltu vastaavalla tavalla ministeriöstä yhteydessä ennen asetuksen antamista, jotta nekin ovat saaneet mahdollisuuden varautua kuntakohtaiseen tarkasteluun, jos tautitilanne niin sallii? Ja jos muihin alueisiin ei olla oltu yhteydessä ministeriöstä, niin miksi näin ei ole toimittu?

Arvoisa puhemies! Oli hyvä kuulla se ministerin toteamus, että tätä asetusta nyt arvioidaan heti tällä viikolla, ymmärsinkö oikein, jo huomenna, mutta tähän kysymykseen tästä alueiden yhdenvertaisuudesta olisi hyvä saada vastaus ihan tulevaisuuttakin varten. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä hetken päästä käynnistetään debatti mutta otetaan vielä yksi etukäteen pyydetty puheenvuoro. — Edustaja Kinnunen.

14.39 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pääsiäinen on takana, ja se osoitti, että suomalaiset ovat oppineet koronan aikana aika toimimaan hyvinkin ohjeiden ja rajoitusten mukaan. Tartuntamäärät ovat laskeneet, mutta määrä on toki niin korkealla, että aikuisten kontakteja tulee edelleen rajoittaa.

Tällä käsittelyssä olevalla asetuksella säädetään alueista, joilla ravitsemusliikkeet on pidettävä suljettuina eli sulku jatkuu. Lisäksi säädetään, millaisissa ravintoloissa ja tiloissa rajoituksia on noudatettava. Perustuslakivaliokunta on useaan otteeseen huomauttanut rajoitusten alueellisesta välttämättömyydestä ja maakuntia hienojakoisemmasta jaottelusta, ja tämä vaatimus ja huomautus korostuu erityisesti, kun tilanne uusiutuu ja pitkittyy.

Maakuntamme ovat hyvin erilaisia. Syntymäkunnassani Merijärvellä ei ole ymmärrykseni mukaan ollut yhtään tartuntaa koko korona-aikana. Siitä huolimatta kylän ainoa ravitsemusliike on kiinni. On hyvin erilaisia alueita, ja pinta-alaltaan laaja alue, maakunta Pohjois-Pohjanmaa, tässäkin katsotaan yhdeksi alueeksi.

Kun katsomme Suomen karttaa, niin Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi muodostavat noin puolet maamme pinta-alasta. Koska Kainuu on perustasolla, siellä ravitsemusliikkeet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

ovat auki, ja on hyvä, että tämä asetus avaa Lapin liikkeitä lukuun ottamatta Kittilän kuntaa. Niin kuin tuossa edellä jo edustaja Aittakumpu totesi, on tärkeää, että alueita kohdellaan yhdenvertaisesti. Kun katsomme tuota karttaa, niin Kainuun matkailukeskusten ja Lapin matkailukeskusten välissä on Pohjois-Pohjanmaan keskuksia Kuusamossa, Taivalkoskella ja Pudasjärvellä. Ne kaikki ovat harvaan asuttua seutua, väentihedeltään harvaa seutua.

Tänään on hyvä muistaa ja muistuttaa, mitä perustuslakivaliokunta tästä lausui: ”Valiokunnan mukaan sääntelyn voimassaolo on kaiken kaikkiaan ajallisesti rajattava välttämättömään. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että valtioneuvoston on seurattava tarkkaan sääntelyn voimassaolon välttämättömyyttä. Valtioneuvoston on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin sääntelyn alueellista soveltamista koskevan valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi, jos ravitsemisliikkeen tilojen suljettuna pitäminen ei enää ole välttämätöntä jollain alueella.” Olikin hyvä kuulla ministeri Haataisen kertomana, että huomenna tuota tilannetta taas THL:n arvion pohjalta katsotaan.

Jos vielä muutamalla sanalla tuosta Pohjois-Pohjanmaan tilanteesta: se on toki siirtymässä kohti perustasoa, jolloin tavallaan tämä ongelma poistuu, mutta jatkossakin, kun katselemme näitä erilaisia rajoitustoimia, on tärkeää, että valtioneuvosto seuraa jatkuvasti tätä, milloin asetuksia tulee muuttaa ja perua.

Toinen asia, mikä tässä nousee esille, on erilaiset ravitsemusliikkeiden tyypit, joihin myöskin on toistuvasti perustuslakivaliokunnassa kiinnitetty huomiota. Tässä nämä eri tyypit kyllä mainitaan, mutta kaikkia koskevat samat sulut. Odotankin kovasti sitä, että tämä tyypittely johtaa tarpeen mukaan aidosti eriytyneisiin rajoitustoimiin eri kunnissa. Mielelläni kuulen myöskin ministeriltä tulevasta: milloin päästään tällaiseen aitoon kunta-kohtaiseen rajoitustoimien sääntelyyn ravintolatyypeittäin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt käynnistämme lyhyen debatin tässä asiassa. Debatin aloittaa edustaja Kauma.

14.45 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme käsitelleet tätä asiaa useassa yhteydessä talousvaliokunnassa, ja eniten ihmetystä on herättänyt se, miksi vain Lapin maakuntaa on tarkasteltu hienojakoisemmin. Kuitenkin tiedämme ja olemme saaneet sairaanhoitopiireiltä lausuntoja, että esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla tämä samankaltainen hienosyisempi jako niihin kuntiin, joissa on tartuntoja, ja niihin, joissa ei ole, olisi kannattanut tehdä, ja samankaltaista viestiä on tullut myös Pohjois-Karjalasta. Nyt kysynkin teiltä, ministeri: mihin perustuu se tulkinta, että talousvaliokunta olisi tarkoittanut teidän mielestänne sitä, että tämä hienojakoisuus koskee vain Lappia eikä muita maakuntia, ja miten aiotte tämän asian korjata nyt jatkossa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laakso.

14.45 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustalaisilla oli niin hyviä puheita, että tuossa jopa kuiskuteltiin, että olisipa keskusta hallituksessa. [Naurua] — Kiitos.

Vuosi on tässä ollut aikaa, ja tästä samasta asiasta olen itsekin puhunut vaikka kuinka monta kertaa. Nyttén Lappi on saatu tähän alueelliseen tarkasteluun, mutta edelleenkin puuttuu muualta se alueellinen tarkastelu ja sen lisäksi vielä toimialakohtaiset tarkastelut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

Nämä olisivat minun mielestäni olleet aika tärkeitä saada aikaiseksi jo aika päiviä sitten, koska oikeasti joka tapauksessa jokainen varmaan on lukenut niin sosiaalisesta mediasta kuin muualtakin, että porukka rupeaa pikkuisen kypsyymään koko koronaan, ja helposti tulee se tilanne tässä esiin, että kohta ei enää noudateta neuvoja ja kehotuksia yhtä hyvin kuin aikaisemmin. Sen lisäksi [Puhemies koputtaa] salaliittoteoreetikot rupeavat valtaamaan aivan liikaa. [Puhemies koputtaa] Tehkää nyt oikeasti nämä ratkaisut.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

14.47 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on 310 kuntaa. Kun lähden Turusta ajamaan Kahdeksikkotietä, kunnat vaihtuvat viiden minuutin välein. Sama on, kun lähden ajamaan Kymppitietä. On erittäin haastavaa tehdä kuntakohtainen rajoitus silloin, kun meillä on pandemia. Pandemia tarkoittaa maailmanlaajuisia epidemioita, ja se ei ole mikään yhden kunnan salmonellaepidemia.

Minusta nyt on hyvä, että on aloitettu Lapin osalta tämä, koska kuitenkin Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon välillä on melkoiset erot. Lapin pinta-ala on 100 000 neliökilometriä ja asukastiheys alle 2. Pohjois-Savon pinta-ala on 20 000 neliökilometriä, asukastiheys 15 asukasta per neliökilometri ja Pohjois-Pohjanmaan pinta-ala 37 000 neliökilometriä ja asukastiheys 12 asukasta per neliökilometri. Tässä on olennainen ero. On hyvä, että on aloitettu Lapista. Katsotaan jatkossa tarkemmin, mutta meillä on pandemia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kulmuni.

14.48 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lappilaisena kansanedustajana... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, mikrofonin pitäisi laittaa päälle.

Kiitos muistutuksesta! — Arvoisa puhemies! Lappilaisena kansanedustajana olen tietenkin tyytyväinen, että nyt vihdoinkin tämä kuntakohtainen tarkastelu on pystytty aloittamaan Suomen suurimmasta maakunnasta, mutta kuten tässä edustajat edellä ovat jo todenneet, on aivan selvä, että meillä on näitä matalan ilmaantuvuuden alueita ja kuntia myös muualla. Jos mennään samanlaiseen tarkasteluun, niin todennäköisestihän silloin Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Pohjanmaa voisivat myös tulla kyseeseen, niin että siellä eivät olisikaan rajoitukset ravintoloissa voimassa.

Kiusallisenhan tästä tekee se, että on vain jälkitarkastus. Jos eduskunta toteaa, että tätä pitäisi säätää näitten muutamien maakuntien osalta, niin se on kyllä asettanut yrittäjät aika vaikeaan tilanteeseen viimeisen viikon ajalta, joten toivonkin, että kun THL selvästikään ei pysty näitä kuntakohtaisia lukuja toimittamaan, niin valtioneuvosto ne pyytäisi samalla tavalla kuin se Lapin osalta nyt on ollut mahdollista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen, Mari.

14.49 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On syrjäisiä kuntia, mutta on huomioitava myös, että matkailukohteet kokoavat ihmisiä mutta tarunnat kirjataan pääsääntöisesti kuitenkin henkilön kotipaikkakunnalle, jolloin tosiasialli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

nen lähde ei ole tiedossa, ja tämän takia kovin tarkkarajaista arviointia on mahdotonta tehdä.

On huomioitava myös, kuten talousvaliokuntakin on korostanut, että kaikkein haitallista taloudelle on viruksen laajamittainen leviäminen. Koko eduskunta on esimerkiksi liikkumisrajoitukset torjuessaan korostanut sitä, että tarvitsisi rajoittaa kontakteja eikä liikkumista. Useiden asiantuntijalausuntojen mukaan — myös THL:n ulkopuolisten, joita talousvaliokuntakin on kuullut — on helposti todettavissa se, että ravintoloissa valitettavasti on tällaisia tilanteita, joissa monet riskitekijät yhdistyvät. Ravintoloissa vietetään aikaa pidemmän aikaa sisätiloissa, eikä siellä myöskään ole mahdollista käyttää maskia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkkinen.

14.50 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tauti tarttuu siellä, missä ihmiset kohtaavat toisiaan, ja kertyneiden kokemusten nojalla se tarttuu erityisesti siellä, missä viini virtaa ja laulu raikaa. Ravintolasulut ovat siis perusteltuja alueilla, joissa tauti leviää.

On kuitenkin vaikea perustella sitä, että ravintolat pidetään suljettuina myös alueilla, joissa on vain yksittäisiä tai ei lainkaan tartuntoja. Eduskunta on edellyttänyt maakuntatasoa hienosyisempää tarkastelua, ja tätä tarkastelua on nyt käsillä olevassa asetuksessa tehty Lapin osalta mutta ei esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan osalta.

Ymmärrän, että valtioneuvoston ja asiantuntijataho THL:n on käytännön syistä vaikea tarkastella kaikkia alueita kunta kunnalta. Näenkin, että valtioneuvosto voisi päätöksenteon pohjaksi pyytää systemaattisesti lausunnot alueellisilta koronakoordinaatioryhmiltä, joilla on paras tieto alueensa epidemiatilanteesta ja mahdollisista eriyttämistarpeista sekä intressi pitää se alueen tautitilanne hallinnassa.

Arvoisa puhemies! Pääasia on, että eri alueita tulee ravintolasulusta päätettäessä kohdella yhteneväisin kriteerein.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman.

14.51 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituspuolue keskustan edustaja Aittakumpu kertoi karuja viestejä esimerkiksi Kuusamon ravintolayrittäjien tulevaisuuden ennusteista. Yrityksiä menee jo lähiviikkoina kymmenittäin nurin. Tämä karu tilanne tulee näkymään myöskin muissa maakunnissa, ei ainoastaan Lapissa, ja siinä vaiheessa kustannustuista ei ole mitään apua.

Tänään saimme lukea Suomen Yrittäjien tiedotteesta, miten väsymys ja turhautuminen jatkuvasti vaihtuviin ja tiukentuviin rajoituskäytäntöihin nostavat päätään yrittäjien keskuudessa. Yritystoiminnan taloudellisen tilanteen lisäksi monet yrittäjät ovat myöskin huolissaan omasta ja lähimmäistensä terveydestä. Matkailu- ja Ravintolapalveluiden toimitusjohtaja Timo Lappi arvioi, että ravintola-ala kohtaa nyt sulkemisen paljon heikompana kuin se oli viime kevään ravintolasulun aikana. Tämä on hyvä pitää mielessä, [Puhemies koputtaa] kun me täällä salissa käymme keskustelua näistä kustannustuista ja niitten vaikutuksista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vestman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

14.52 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan erinomaista, että eduskunnan ja perustuslakivaliokunnan edellytettyä maakuntatasoa hienosyisempää tarkastelua nyt yhden maakunnan osalta tällainen kuntakohtainen tarkastelu on kyetty tekemään. Itse kuitenkin hämmästelen sitä, kuten edellisissä puheenvuoroissa on tuotu esille, minkä takia vastaavaa tarkastelua ei ole tehty ja miksi tätä samaa intensiteettiä ei ole käytetty muiden maakuntien osalta. Suomessa on muitakin maakuntia, joissa esimerkiksi etäisyydet ovat niin pitkiä, että niihin soveltuisivat aivan samanlaiset kriteerit kuin Lappiin. Tässä on kysymys yhtäältä valtiosääntöisestä vaatimuksesta, välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimuksista, joita näihin rajoitustoimiin kohdentuu, mutta myös ravintoloitsijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta. On toimijoita, ravintolayrittäjiä, jotka ovat yksityisrittäjiä, ja perustuslaki edellyttää yhdenvertaista kohtelua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

14.53 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todellakin hyvä, että hallitus on nyt selvästikin ottanut perustuslakivaliokunnan ja eduskunnan kannan huomioon ja tätä hienosyisyyttä on tuotu tähän ravintoloiden toiminnan säätelyyn nyt ensinnä Lappiin, jossa on kaikista pienin asukastiheys ja laajat etäisyydet, aivan kuten edustaja Lindén tässä hyvässä puheenvuorossaan totesi. Oletan toki, että tätä arvioidaan myös muun maan osalta jatkossa, kun näitä ravintolarajoituksia joudutaan mahdollisesti jatkamaan vielä tästäkin eteenpäin.

Tämä on nyt hyvä asettaa siihen mittakaavaan, missä tämä koronatilanne todellisuudessa on esimerkiksi Ranskassa. Juuri tänä aamuna saimme lukea uutisista, että Ranskassa, joka on eurooppalaisen ravintolakulttuurin kehto, ovat olleet kaikki ravintolat ja kahvilat viisi kuukautta kiinni. Me pyritään kolmen viikon sykleissä elämään sen takia, [Puhemies koputtaa] että tämä toiminta olisi edes jollakin tavalla [Puhemies koputtaa] ennustettavaa näissä pandemian vaikeissa olosuhteissa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä vaiheessa myönnän kaksi vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerille, ja sitten menemme puhujalistaan: edustaja Koponen, Ari ja edustaja Eestilä. — Edustaja Koponen, Ari.

14.55 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kuten olemme tässä kuulleet, ei tämä rajoitusten alueellisuus toimi lainkaan vaan on täysin mielivaltaista.

Nyt kun ravitsemisliikkeiden sulkemista ollaan varmasti jatkamassa, hallitus tuo myös esityksen eduskunnalle ravintoloiden ja muiden yritysten menetysten korvaamiseksi. Sulku on täysin kestävätilanne ravintoloille, joten vahingot on korvaava, ja korvausten tulee olla myös oikeudenmukaisia suhteessa menetettyihin tuloihin. Yritysten kustannustuki on yksi keskeisimmistä tuki-instrumenteista viruspandemian ja sen aiheuttamien taloudellisten vaikeuksien pitkittyessä. Yrityksiä kohtaan onkin täysin kohtuutonta, että näiden kustannustukien haku ja maksu on aivan liian hidasta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

14.56 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän Suomen oikeusjärjestelmässä yhdenvertainen kohtelu on yleensä aika korkealla, kun säädöksiä teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

dään. Totta kai ravintolabisneksessä on monenlaisia yrittäjiä ja osakeyhtiöitä ja pörssiyrityksiä.

Toinen juttu, mikä on myös tärkeä, on, että lain perustelujen pitää olla sellaisia, että ne käyvät joka paikassa ja ne ovat niin sanotusti universaaleja ja niihin voidaan päätös perustaa ilman, että syntyy minkäänkokoista käsitystä mielivallasta tai mistään muusta semmoisesta, mitä suomalainen hallinto ei tunne.

Itse tulen Pohjois-Savosta, ja lähimaakunta on siellä Pohjois-Karjala, ja minun mielestäni nämä eivät kyllä niin ylivoimaisen suuria maakuntia ole, ettei voitaisi kartoittaa, missä tautitilanne tällä hetkellä on minkälainen. Kun siellä on pieniä paikkakuntia, siellä on pieniä ravintoloita — lattiapinta-ala on iso ja vähän asiakkaita — niin olisi ollut kohtuullista, että Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa olisi hieman enemmän ja paremmin kuntakohtaisesti tarkasteltu tätä tilannetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja tähän debatin päätteeksi ministeri Haatainen, 3 minuuttia.

14.57 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta. Ei tätä lakia ja tätä asetusta huvikseen ole tehty.

Täällä edustaja Turtiainen vetosi perustuslakiin. Perustuslaki edellyttää, että valtiovalta suojelee kansalaistensa terveyttä ja elämää, ja siksi tämä laki on tehty rajoituslakina. Täällä eduskunnassa on tartuntatautilaki käsittelyssä, ja toivon mukaan se saadaan myös pian käyttöön, jolloin hallituksella ja viranomaisilla on käytössä enemmän välineitä näiden tartuntojen hillitsemiseksi.

Miksi tässä on Lappi valittu? Lappi on valittu siksi, että talousvaliokunta edellytti, piti välttämättömänä määrittelyä niiden maakuntien osalta, joissa maakunnan ominaispiirteet, esimerkiksi pitkät etäisyydet ja alhainen väestötiheys, tekevät ilmeiseksi sen, ettei maakunnan alueella esiintyvä tartuntaryväkäs leviä helposti. Näin ollen, kun tämä talousvaliokunnan lausunto tuli ja laki hyväksyttiin, käytiin läpi Suomenmaata, ja Lappi erottautuu siellä ihan selvästi: valtava alue, pitkät välimatkat ja asukastiheys 2. Eli se oli selkeästi nostettavissa siellä alueeksi, johon tehdään tarkempi tarkastelu. THL:stä emme sitä saaneet. Pyysimme sairaanhoitopiireiltä lausunnon, jonka sitten saimme viikonlopun aikana. Sieltä tuli esitys, että Kittilän kunta on tämän rajoitustoimen piirissä ja muut kunnat voidaan tartuntatilanteen takia vapauttaa.

Tässä on alun alkaenkin THL:n kanta ollut se, että mennään alueittain, ja sitä olemme seuranneet. Tämä tarkastelupiste on tällä viikolla uudelleen. Huomenna saamme nämä luvut ja sitten tarkastelemme jälleen tilannetta tämän asetuksen osalta. Kuten sanottu, niin siinä tullaan tarkastelemaan nimenomaan sitä, ollaanko perustasolla, kiihtymisvaiheessa vai leviämisvaiheessa, ja sen mukaan näitä ratkaisuja tehdään ja muutoinkin käydään tätä nyt läpi tarkemmin.

Tämä aiheuttaa yrityksille tietenkin vaikeuksia, mutta edustaja Honkosen puheenvuoro oli kyllä hyvä, kuvasi sitä, mitä itsekkin ajattelen, että meillä on Euroopassa maita, joissa ravintolat ovat olleet kautta linjan kiinni jo kuukausitolkulla. Suomessa me olemme kyenneet kuitenkin oikea-aikaisesti ja kohtuullisen tarkkarajaisesti tekemään päätöksiä, joilla olemme voineet epidemiaa hillitä niin, että täällä eivät ole kuolleisuuden määrät kasvaneet mielettömiksi ja täällä tartuntojakin on pystytty pitämään kurissa. Mutta nyt tämä muuntovirus on uusi ilmiö ja on aiheuttanut tämän uuden aallon, ja siitä syystä tämäkin laki ja tämä asetus jouduttiin tuomaan. Se on nyt vain välttämättömyys tässä tilanteessa, jossa juoksem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

me kiinni [Puhemies koputtaa] sitä aikaa, jota myös rokotuksilla kurotaan nyt kiinni. Eli kaikella tällä pyrimme siihen, että pääsisimme mahdollisimman nopeasti normaaliin asiointilaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Sanoin hetki sitten väärin, että siirrymme puhujalistaan. Emme voi tässä kohtaa siirtyä puhujalistaan, koska olemme käyttäneet ennalta sovitun 45 minuuttia.

Tässä kohtaa keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.00.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.42.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan tässä istunnossa aiemmin keskeytettyä asiakohdan 4 käsittelyä. — Edustaja Essayah.

16.42 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ravintola-aukiolon väliaikainen rajoittaminen on se, josta täällä keskustelemme, ja kollegat kävivät debatissa myöskin jo suuntaamassa katsetta eteenpäin siinä, kuinka tarpeellista olisi se, että pystyttäisiin vähän tarkkarajaisemmin toteamaan nämä alueet, missä nämä sulkutoimenpiteet ovat välttämättömiä ja missä toisaalta eivät ole. Kuitenkin tämän asetuksen osalta, mikä meillä täällä on tarkastelussa, katson, että eduskunnan kaikkein tärkein kysymys vastattavaksi on se, ohitettiinkö tässä ravintolasulun käsittelyssä terveysperusteet ja oliko tässä päätöksenteossa jonkinlaista aluepoliittista vipua.

Katson tätä asiaa pohjoissavolaisena kansanedustajana, ja siellä oltiin aika hämmennyneitä tilanteesta: Pohjois-Savo, joka oli perustasolla, on edelleenkin perustasolla, sunnuntai-iltana pari tuntia ennen puoltayötä sai kuulla, että kaikki ravintolat sillä alueella on pistettävä kiinni, kun taas kiihtymisvaiheessa oleva Lappi sai päinvastaisen tiedon eli sen, että kaikki ravintolat Kittilää lukuun ottamatta voivatkin olla auki. Ja kun Pohjois-Savossa ei ennen tuota päätöstä ollut edes rajoitettu anniskelupaikkoja eikä -aikoja, niin olihan se aikamoinen tyrmistys.

Täällä joku kollega taisi luetellakin maakuntien niitä kuntia, joissa on alle viisi tartuntaa elikkä jotka eivät yllä näihin THL:n tilastoihin, ja tuossa ryppäässähän Pohjois-Savon pieniä kuntia oli kaikkein eniten, eli voitte hyvin kuvitella, että Pohjois-Savon maakunnassa tämä sunnuntai-iltainen päätös, mikä tuli silloin, aika tyrmistyksellä otettiin vastaan. Siellä tosiaankaan yrittäjille ei jäänyt kuin muutama tunti aikaa miettiä, mitä tehdä kaikelle sille ruokamäärälle, mitä oli tilattu tulevalle viikolle, millä tavalla varautua siihen tilanteeseen, että ihmiset olivat tulossa aamulla työvuoroihin, ja siinä mielessä ministeriölle on kyllä annettava pyyhkeitä siitä, että jollakin tavalla näiden käännteiden pitäisi olla yrittäjille paremmin ennakoitavissa. Ei voi olla niin, että ministeriössä on niin heikkoa ymmärrystä yritystoiminnasta. Ei ravintolatoimintaa pystytäkään parin tunnin varoitusajalla vetämään alas — joskin se on vaikeata vetää myöskin ylös — vaan kyllä jollakin tavalla pitäisi antaa ennako-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

varoituksia ja etenkin sellaisella alueella, jolla todellakin oltiin perustasolla ja jolla mikään signaali ei kertonut siitä, että yhtäkkiä ravintolat laitetaan kiinni.

Siinä mielessä minä toivon, että kun perustuslakivaliokunnassa pohditaan tätä oikeasuhtaisuutta ja myöskin tarkkarajaisuutta, käytäisiin nyt tämän keissin kohdalta läpi se, olivatko terveysperusteet todellakin ne ainoat perusteet vai oliko joitakin muita perusteita. Toivon, että näin ei ole, koska jos meillä tulee kansalaisille sellainen signaali, että loppupeleissä... [Puhemies: 3 minuuttia!] — Siirryn sinne. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Rouva puhemies! Elikkä vastaus siihen kysymykseen, ohitettiin terveysperusteet tässä päätöksessä — ei se, että jossiteltaisiin, mitä on tapahtunut — on sen tähden tärkeä, että kansalaisilla tulevaisuudessakin säilyy luottamus siihen, että varmasti nämä päätökset perustuvat puhtaasti terveysperusteisiin ja niissä ei ole poliittista harkintaa, minkälaisia epäilyksiä nyt, ikävä kyllä, on päässyt nousemaan tämän päätöksen myötä. Siinä mielessä, kun ajattelen oman puolueenikin väkeä, me olemme hyvin, voisiko sanoa, terveysviranomaisia tukien suhtautuneet näihin rajoituksiin, koska olemme katsoneet, että kun niitä rajoituksia tulee, niin kuitenkin kysymyksessä on ihmisten hengen ja terveyden suojeleminen, ja se on se kaikkein tärkein päämäärä. Totta kai myöskin oikeasuhtaisuuden ja tarkkarajaisuuden on täyttyttävä, ja tietenkin yritysten ja yrittäjien on saatava näistä rajoitustoimenpiteistä riittävät korvaukset, mutta tämä viimeisin käänne todellakin — juuri tämä asetus, mikä meillä on täällä käsittelyssä — herätti tällaisen pohdinnan, onko tässä ollut joitakin muita syitä kuin pelkästään terveysperusteisia syitä arvioida näitä alueita.

Silloin edellisellä viikolla kuulin siitä, kun puhuttiin Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon vertailusta ja katsottiin näitä kahden viikon lukuja. Silloin katsottiin, että Pohjois-Savossa oltiin menossa huomontaan suuntaan, Etelä-Pohjanmaalla taas parempaan suuntaan, mutta siitä huolimatta sairaanhoitopiirin tekemä kokonaisarvio tilanteesta oli edelleenkin se, että Pohjois-Savo on kokonaisuudessaan perustasolla. Siksi voitte hyvin ymmärtää, mikä hämmennys oli, kun yhtäkkiä päätös THL:n ja valtioneuvoston asetuksen kautta muuttuikin sellaiseksi, että Pohjois-Savossa ravintolat menivät kokonaisuudessaan kiinni, kun taas Lapissa, joka oli siis kiihtymisalue, ne Kittilää lukuun ottamatta aukaisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on nyt tärkeää, että tämä asia ja tämä asetus käydään perustuslakivaliokunnassa tarkasti läpi ihan sen tähden, että meillä säilyy luottamus ja että tulevaisuudessa voidaan välttää tämäläisiä arvioinnit ja spekulatiot siitä, onko terveysperusteet ohitettu. Ja tietenkin, totta kai, olisi hienoa, jos pystyttäisiin nyt aika pikaisestikin katsomaan näitä alueitten tilanteita uudelleen ja esimerkiksi nämä harvan asutuksen, pitkien välimatkojen maakunnat, joissa nämä ilmaantumisluvut ovat olleet hyvin vähäisiä, näistä rajoituksista vapauttamaan, jos kerta terveysviranomaisten tilastot siltä näyttävät.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivisaari.

16.48 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Näin eteläpohjalaisena kansanedustajana kannan tietysti helpotusta siitä, että maakunnassamme koronan osalta palattiin perustasolle, ja uskon ja toivon tietysti, että tilanne näin jatkuu. Mutta tämä huoli ja erityisjärjestelyt ravintolapalveluiden osalta jatkuvat kovin monessa maakunnassa.

Tartuntatautien leviämisen estämiseksi ihmisten välisiä kontakteja on vältettävä, ja tätä logiikkaa me olemme myös päätöksenteossa toteuttaneet jo yli vuoden ajan. On kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

selvää, että rajoitukset pitää tehdä erittäin tarkalla harkinnalla, tarkkarajaisuudella ja entistä hienosyisempinä välttääksemme rajoitteita, jotka eivät näyttäytyä oikeudenmukaisina.

Ravintoloiden sulkeminen on herättänyt, kuten olemme täällä salissakin kuulleet, myös monin paikoin ihmettelyä. Monella maakuntaa pienemmällä alueella koronan ilmaantuvuusluku voi myös olla paljon koko maakunnan lukua pienempi. On toki selvää ja myöskin huomionarvoista, että ihmisten vapaa liikkuvuus mahdollistaa matkustamisen rajoituspiirissä olevalta alueelta rajoituksista vapaalle alueelle. Tästäkin huolimatta pidän tärkeänä sitä, että pyrimme kohdentamaan rajoitustoimet entistä tarkemmin.

Tosiaan Lapin maakunnan kohdalla on jo siirrytty kuntakohtaiseen tarkasteluun. Pitkät välimatkat antavat tälle hyvät perusteet. Kannustaisin kuitenkin myös ministeri Haataista ja koko hallitusta edelleen siihen suuntaan, että maakuntia ei käsiteltäisi yhtenä ja samana, vaan Lapin mallia sovellettaisiin myös muuhun Suomeen. Samoin olen edelleen kovin kannustavalla linjalla sen suhteen, että ravintolatyyppejä jaoteltaisiin entistä innokkaammin sen suhteen, mikä riskiluokka toimintaan kuuluu. Ei tarvitse kovin rakettimaista ajattelua siihen, että ymmärrämme nämä riskiprofiilit ja niiden erot.

Puhemies! Toki edelleen on myös sanottava, että parasta ravintolatukea on edelleen paitsi ravintoloiden niin ennen kaikkea meidän jokaisen vastuullinen käytös. Ei siis lähdetä laukalle vaan tuetaan ravintoloita käyttämällä palveluita vastuullisesti kaikkialla, [Puhemies: 3 minuuttia!] missä se on mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sankelo.

16.51 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tässä käsittelyssähän tapahtui sellainen parlamentaarinen erikoisuus, että vaikka käymme täällä lähetekeskustelua, niin talousvaliokunnan lausunto asiasta on tässä iltapäivällä jo valmistunut. Mutta käyhän se näinkin.

Talousvaliokunta tarkastelee siis tätä epidemiatilannetta ja erityisesti sen taloudellisia vaikutuksia. Tauti ja sen kitkeminen on ensisijaista, mutta on päivänselvää, että erilaisilla rajoituksilla ja suluilla on pyrittävä toimimaan myös niin, että yrityksillä on mahdollisuus jatkaa toimintaansa edes kitkutellen näitten rajoitusten ja sulkujen jälkeen ja Suomen taloudellinen nousu olisi myöhemmin mahdollinen.

Arvoisa puhemies! Tässä päivällä on käyty monenlaista keskustelua tähän asetukseen liittyen. Yksi asia ei ole vielä tullut niin merkittävästi esille. Ravintolasulun toteutuksen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota yhteen asiaan erityisesti, nimittäin THL:n sekä sosi-aali- ja terveysministeriön ja paikallisten sairaanhoitopiirien näkemykset siitä, mikä on epidemian torjunnan kannalta välttämätöntä, poikkeavat merkittävästi. Jos tässä opposition kansanedustajana yrittäisi ymmärtää hallitusta, niin onhan hallitus vaikeassa tilanteessa, kun se kuuntelee THL:n mielipiteitä ja sitten sairaanhoitopiireistä tulee toisenlaista näkemystä. Tämän johdosta minusta tässä on käynyt vähän nyt niin, että nämä paikalliset asiantuntijat eli sairaanhoitopiirit ovat jääneet ikään kuin huutavan ääneksi erämaahan, kun THL:n valtakunnallisten linjausten perusteella on menty eteenpäin.

Minusta tämä ristiriita on kyllä selvitettävä. Eduskunta ja talousvaliokunta ovat korostaneet hienosyisyyttä ja maakuntia yksityiskohtaisempaa tarkastelua. Siitähän tässä on puhuttu: sulussa pitää huomioida etäisyydet ja niin edelleen. Kyllä tämän asetuksen yhteydessä Lappi sai tietyllä tavalla erityiskohtelua, vaikka se ei ollut talousvaliokunnan ilmaise- ma tahtotila. Meillä on asiantuntijakuulemisessa ollut sairaanhoitopiirejä, joiden monissa lausunnoissa todetaan, että ruokaravintoloiden sulku ei ole edes tarpeen koronaepide-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

mian kiihtymisvaiheessa, siis kautta linjan, ja jos tällainen arvio tulee vastuullisilta viranomaisilta, niin voisi kuvitella, että sillä jotain vaikutusta on, mutta sen sijaan THL vetelee tässä laajemmalla pensselillä, mikä on toki ymmärrettävää. Jos tässä nyt olisi ministeri paikalla, niin voisin kyllä kysyä, kumpaa hän painottaa. Jos otetaan vaikka Seinäjoki esimerkiksi, niin kumpi tietää Seinäjoen epidemiatilanteen paremmin, Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri vai THL? Tästä on kuitenkin aika paljon tässä nyt kysymys.

Toinen asia, jonka nostan esille, on se, että kun puhutaan nyt näitten maakuntien kohteista, niin käsitykseni mukaan selvitystä näitten muitten maakuntien osalta ei edes tehty. Eli Lappi nostettiin sieltä esille ja siihen tehtiin arviot ja kuntakohtaiset pohdinnat, ja se oli sitten lopputulos, että Lappiin tätä erityiskriteeriä sovellettiin.

Arvoisa puhemies! Minusta on käynyt selväksi, että useiden sairaanhoitopiirien osalta perinteisten ruokaravintoloiden täyssulku on ollut epidemian hallinnan kannalta lähes turhaa — tämä on sanatarkka sitaatti muutamista asiantuntijalausunnoista. Tämän johdosta ja kasvavien talousiskujen välttämiseksi onkin tehtävä korjausliike ja välttämätöntä nopeasti toteuttaa ravintoloiden jaottelu niin, että perus- ja kiihtymisvaiheessa olevilla alueilla ruokaravintolat avataan mahdollisimman nopeasti. Päivän keskustelusta kuulin, että ministeri kertoi, että tätä asetusta ollaan arvioimassa jo huomenna. Nyt on uudelleenarvioinnin paikka, jotta nämä talouden vahingot jäävät mahdollisimman vähäisiksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Kun tässä aikaisemmissakin puheenvuoroissa on muutaman kerran viitattu ministerin poissaoloon, niin toteaisin tässä vaiheessa, että häneltä tuli tieto, että hän on hallituksen neuvottelussa ja pyysi sen eduskunnalle kertomaan. Eli tämä tiedoksi.

Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Ovaska.

16.57 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan siitä, mihin edellinen puhuja jäi. Kuten täällä monesti edustajat tänään ovat todenneet, kyllä tätä jaottelua tarvitsee tehdä näitten ravintolatoimintojen mukaan, eli yökerhot ja baarit pysyvät kiinni mutta kahvilat ja lounasravintolat auki.

Tässä hallitus varmasti toivon mukaan nyt sitten punnitsee tarkkaan näitä tehtyjä päätöksiä ja pohtii, miten tästä mennään eteenpäin. Eihän voi olla niin, että tämä lainsäädäntö on täällä sellaista, että kun kuuntelee edustajien puheenvuoroja, niin suhtautuminen tulee sen mukaan, mistä maakunnasta tulee eli mikä tilanne siellä on ravintoloiden osalta, vaan meidän pitää pystyä arvioimaan koko maan tilannetta ja myöskin sitä, että kaikkia kohdellaan tasavertaisesti. Pidän hyvänä sitä, että Lapista tässä tehtiin sitä hienojakoisempaa arviointia, koska ne välimatkat, niin kuin täällä on todettu, ovat pitkiä ja väestöpohja erittäin pientä, ja siellä toimittiin sen mukaan, että Kittilää lukuun ottamatta voitiin avata paikkoja. Mutta kuten keskusta on puheenvuoroissaan jo koko tämän lainsäädäntötyön aloittamisesta lähtien puhunut, sitä hienojakoisuutta tarvitaan ja sitä pitää pystyä arvioimaan — edustaja Sankelo puhui erittäin ansiokkaasti juuri näiltä osin.

Samoin edustaja Essayah nosti tämän Pohjois-Savon kysymyksen mukaan, sen, että se oli erittäin kohtuutonta, kun ajatellaan, että siellä yhtäkkiä, muutama tunti ennen kuin tämä sitten tuli, ilmoitettiin, että myös siellä paikat sulkeutuvat. Eli tiedän, että olemme keskellä kriisiä, mutta meillä pitäisi edelleen olla valmistautumista siihen, että nämä yrittäjät tietävät reagoida niihin edessä oleviin päätöksiin, koska tilaukset ja muut pitää tehdä kuitenkin hyvissä ajoin. Se tietysti vaatii silloin lainsäätäjiltä mutta ennen kaikkea myöskin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

valmistelijoilta osaamista ja ymmärrystä erityisesti, jos mietitään sosiaali- ja terveysministeriötä. He ovat kovan työpaineen alla, mutta toivottavasti he silloin myös kontaktoivat ja käyvät hyvää vuoropuhelua muiden ministeriöiden kanssa, kuten esimerkiksi TEMin kanssa, jossa sitten taas arvioidaan sitä yritystoimintaa.

Mutta kuten näissä puheenvuoroissa on käynyt ilmi, niin oli sitten hallituksessa tai oppositiossa, niin valmiuksia siihen on, että tässä pitäisi tehdä muutoksia ja arvioida myöskin tarkkaan, mitkä ne vaikutukset ovat olleet niin tautitilanteeseen kuin sitten yritysten tilanteeseen.

Se on, arvoisa puhemies, tähän loppuun todettava, että tässä maassa ei ole niin paljon rahaa, että pystyisimme kaikille yrittäjille korvaamaan näitä menetyksiä, joten olisi tietysti tärkeää, että saisimme yritystoimintaa auki.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiviranta.

17.00 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Ravintolat pidetään toistaiseksi suljettuina suurimmassa osassa maata. Rajoitukset koskevat yhtä lailla pääasiallisena toimintanaan alkoholia tarjoilevia ravitsemisliikkeitä kuin myös muita ravitsemisliikkeitä eli käytännössä ruokaravintoloita. Laki antaisi mahdollisuuden erotella nämä kaksi ryhmää, ja ruokaravintoloiden voitaisiin antaa olla joustavammin auki.

Arvoisa puhemies! Mikäli turvaväleistä huolehditaan hyvin ja ravintolassa on pöytiintarjoilu, on nykytiedon valossa syytä olettaa, ettei tartuntariski ole kovin korkea sisätiloissaan etenkin, jos ravintolan ilmastointi on hyvä. Nyt kun lähestymme lämpimämpää aikaa vuodesta ja myös terassitoiminta on sään puolesta piakkoin mahdollista, olisi hyvä mahdollistaa ravintoloiden ulkotilojen avaaminen, sillä koronan leviämisen riski on selvästi pienempi ulkona kuin sisätiloissa.

Kolmas asia, johon kiinnitän huomiota, on se, että tautitilanne vaihtelee hyvin voimakkaasti alueittain myös maakuntien sisällä. Tämä tulisi voida ottaa joustavasti päätöksenteossa huomioon. Lapissa ravintolat saatiin kuntakohtaisen tarkastelun avulla pitää pääsiäisen sesonkiaikana auki muissa kunnissa paitsi Kittilässä. Vastaavaa kuntakohtaista tarkastelua tulisi soveltaa muuallakin, sillä nyt tilanne on monille ravitsemisliikkeille epäreilu tautitilanteen ollessa hyvä mutta lain silti vaatiessa pitämään ravintoloiden ovet kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Multala.

17.02 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme täällä nyt asetusta, jolla ravintolat on laitettu useassa maakunnassa ja useilla paikkakunnilla kiinni jo ennen pääsiäistä, ja tässä on kyseessä ikään kuin jälkitarkastus tästä asetuksesta. Sellainen varmasti onkin tarpeen, kuten tästä keskustelusta on hyvin käynyt ilmi. On hyvä, että nyt on vihdoinkin päästy hieman parempaan hienojakoisuuteen tämän ravintoloiden käsittelyn osalta, mitä tulee nyt sulkuun. Ja toivottavasti tämä lähestymistapa jatkuu ja paranee tulevaisuudessa, kun pohditaan sitten sitä, millä tavalla tämä ravintolaliiketoiminta voi tulevaisuudessa jatkua.

Se kuitenkin on harmittavaa, että jotenkin Suomessa ei nyt olla osattu oikein vieläkään ajatella sitä, miten ihmiset käyttäytyvät, eli nyt katsotaan ainoastaan sitä alueellista tartuntatilannetta. Esimerkiksi Uudenmaan osalta on päivänselvää, että kriteerit sille, että ravintolat laitetaan kiinni, täyttyvät, mutta oli myös hyvin pitkälti ennen pääsiäistä tiedossa, että niin Uudeltamaalta kuin muualtakin Etelä-Suomen alueelta, missä on paljon tartuntoja, tul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

laan matkustamaan Lappiin pääsiäisen viettoon, ja silloin se, onko Kittilän kunnassa tai Kolarin kunnassa tai Enontekiössä tai Muoniossa tietty määrä tartuntoja, on aika merkityksentöntä. Eli tavallaan on aika hassua, että Kittilässä ravintolat olivat kiinni mutta vieressä, vaikkapa Muoniossa, ne saivat olla — tietenkin rajoitettusti — auki, kun kuitenkin aika monet etelästäkin sinne pääsiäislomaa viettämään menneet menivät sinne omilla autoillaan eikä se muutaman kymmenen kilometrin siirtyminen ole matka eikä mikään niillä etäisyyksillä.

Siksi ehkä olisikin ollut järkevää, että sellaisissakin kunnissa kuin vaikkapa Kittilä, jossa sijaitsee yksi suurimmista hiihtokeskuksista, Levi, olisi voitu sallia esimerkiksi terassitoiminta, jolloin siellä ravintolat olisivat voineet helpommin noudattaa kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla niitä tartuntoja vältetään. Sehän on kaikkien näiden tarkoitus ja perustelu, että mahdollisimman hyvin vältetään koronavirustartuntojen syntyminen. Ja olen ymmärtänyt, että niin eduskuntakäsittelyssä kuin sitten kaikkien asiantuntijaviranomaisten toimesta on todettu, että ulkona tartuntariski on erittäin paljon pienempi ja hyvin vähäinen erityisesti silloin, jos pysytään omissa pöytäseurueissa. On hieman hassua se, mitä olemme saaneet mediastakin lukea, että sen sijaan, että välttämättä oltaisiin ajettu sitä matkaa vaikkapa sinne naapurikuntaan, siellä on ravintolat, terassit, käytännössä siirretty sen viirallisen terassialueen ulkopuolelle ja siellä käytännössä sitten nautittu niitä eväitä. Tämä on tietenkin hyvä, että näin voidaan tämän lain nojalla toimia, mutta silloin ei varmaan ole tarkoituksenmukaista kieltää sitä terassitoimintaa. — Siirryn sinne eteen, kun tässä nyt näköjään kestääkin. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana.

Ravintolatyypin mukaan tarkastelu on tietenkin toinen asia, jota tässä tulisi ehdottomasti pohtia jatkossa. On päivänselvää, että siinä, jos mennään karaokebaariin laulamaan, tartuntariski on aivan erilainen kuin siinä, että mennään illallisravintolaan syömään, ja tämä on asia, jota eduskuntakin on edellyttänyt.

Sen lisäksi se, mikä on aiheuttanut ravintolayrittäjien keskuudessa paljon porua, on tietenkin se, mistä moni ajattelee, että olisi jopa parempi olla kokonaan kiinni kuin niin rajatusti auki kuin mitä nyt esimerkiksi Uudellemaalle on suunniteltu, että voitaisiin olla sen jälkeen, kun tämä sulku loppuu. Toisaalta moni ajattelee, että on hyvä, että voidaan toimia edes rajoitettusti.

Se, mitä ei oikein ymmärretä, on se, minkä vuoksi monet päätökset tulevat niin lyhyellä varoitusajalla. Yrittäjillä on oltava mahdollisuus varautua. Esimerkiksi jos ajatellaan tätä tilannetta, kun tässä asetuksessa vapautettiin sulusta Lapin koko muu maakunta paitsi Kittilä, niin sitten käytännössä seuraavaksi maanantaiksi olisi moni varmaan halunnut sen lounastarjoilun pistää pystyyn, mutta onko varastoja, onko henkilökuntaa? Ja toisaalta niiden, jotka pysyvät kiinni, on pitänyt pystyä jollain tavalla reagoimaan esimerkiksi henkilökunnan osalta siihen, että ei ole työtä tarjolla, ja selvittää, onko esimerkiksi ollut mahdollisuutta käyttää työvuorojen siirtoa, joka nyt mara-alalle poikkeuksena on tehty, sitä, että voidaan siirtää työvuoroja seuraaviin viikkoihin hieman joustavammin kuin normaalitilanteessa. Tai kun tiedetään, että tässäkin nyt tämä sulku tulee olemaan kuusi viikkoa putkeen, niin siinä tilanteessa tietysti sitten jo lomauttaminen tulee varmasti monelle kyseen. Eli tämä ennakointi on käytännössä monelle ollut täysin mahdotonta. Toisaalta jos ajatellaan nyt esimerkiksi päätöksiä vaikkapa siitä, jatkuuko sulku, tai sitä, kun se tuli ensimmäisen kerran, niin jos on tilattu esimerkiksi varasto täyteen ruokaa ja se jää sitten sinne niin sanotusti pilaantumaan, niin sekin on täysin kohtuutonta ja myös aika älytöntä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

Arvoisa puhemies! Vielä ihan loppuun: Kun tässä edustaja Ovaska hyvin peräänkuulutti sitä, että kaikille ei voida korvata kaikkea vaan toiminta pitää saada käyntiin, niin toivon, että hallitus vielä pohtii sellaisiakin keinoja kuin vaikkapa alkoholin ulosmyynnin sallimista. Se olisi sellainen keino, joka todella auttaisi nyt tässä tilanteessa edes pieneltä osin paikkaamaan sitä menetettyä liikevaihtoa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen poissa. — Edustaja Kopra.

17.08 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme tätä asetusta täällä nyt jälkijättöisesti, sillä sitä on alettu soveltaa ennen pääsiäistä. Hyvä kuitenkin, että eduskunta tekee tälle asetukselle jälkitarkastuksen.

Eduskunnalla on ollut laaja tahto tarkasta alueellisesta tarkastelusta, kun linjataan rajoituspäätöksiä. Se ei hallituksen asetuksessa toteudu. Pääministeri on itsekin todennut, että rajoituksia tulee arvioida maakuntia pienemmissä kokonaisuuksissa, mutta näin ei kuitenkaan olla toimittu. Lähes kaikissa maakunnissa ravintolat on nyt suljettu ja monessa paikassa ilman pakottavaa tarvetta. Sulkualueet olisi tullut jakaa hienojakoisemmin. Uskon, että tätä on myös talousvaliokunta peräänkuuluttanut koskien koko Suomea, ei pelkästään Lappia.

Edelleen on vieläkin epäselvää, millä tavoin suljetut ravintolat jatkossa saavat valtiolta korvauksensa. Hallituksen sulkupäätökset ovat taloudellinen katastrofi monelle yrittäjälle. Ihmettelen sitä, että hallitus jakaa hövelisti miljarditolkulla rahaa julkiselle sektorille. Ylimääräinen kuntamiljardikin tuli, vaikkei kukaan tainnut älytä sellaista edes pyytää. Yrityspuolelle korvauspolitiikka onkin sitten sairumaisen nihkeää. Haku- ja maksumekanismi on tehty hankalaksi, eikä kaikkia koronakorvauksia saada yrityksille edes jaettua, kun hakemuksien tekoon tarvittaisiin konsulttia tai muuten tolkuttomasti aikaa ja osaamista. Ja oma lukunsa on se, että niin moni pienyrittäjä ja erityisesti yksinyrittäjä jää täysin väliinputoajaksi. Se ei ole oikein, arvoisa hallitus. Kuinka moni näistä yrityksistä ylipäättään on enää kohta jäljellä korvauksia hakemassa? Tuki- ja korvausprosessin on oltava huomattavasti nopeampi ja suoraviivaisempi. Tiedän, että ely-keskukset tekevät kyllä vilpittömästi työtä yritysten pelastamiseksi, heitä ei tule syyttää, mutta hallituksen hidastelu ja jähkailu on haitallista, sekä monimutkaiset korvausmekanismit aikaansaavat sen, että tuki tulee monelle liian myöhään, jos on tullakseen.

Summa summarum: Kautta maan tulisi kuulla myöskin enemmän alueellisia sairaanhoitopiirejä. Heillä on tarkempi tieto epidemiatilanteesta alueellaan, ja paikallisesti pystytään arvioimaan sulkemisen tarve paremmin kuin ministeriön ja THL:n toimesta. Jatkossa mahdollisten sulkutoimien tulee huomioida paremmin alueellinen tilanne, jotta vältytään näiltä turhilta sulkemisilta, joita nyt on tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strand.

17.11 Joakim Strand r: Tack, värderade talman! Vi diskuterar alltså alltjämt en stängning av restaurangerna och går igenom statsrådets förordning, och det som nu är nytt här är att de här begränsningarna inte längre gäller Södra Österbotten och inte heller Lappland förutom Kittilä-området.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

Tässä on pidetty hyviä puheenvuoroja, eikä nyt kaikkea tarvitse lähteä toistamaan, mutta itse kyllä myös kannatan ja korostan sitä, että tulee kuunnella alueellisia ja paikallisia sairaanhoitopiirejä ja heidän edustajiaan. Se nyt vaan on niin, että kaikki viisaus ei aina ole välttämättä helsinkiläisten pääkonttorien seinien sisäpuolella, vaan on hyvin tärkeää kuunnella paikallisia sairaanhoitopiirejä ja heidän tilannekuvaansa sieltä.

Det är väldigt viktigt att vi alltså också lyssnar till de regionala och lokala sjukvårdsdistriktens representanter. Ofta har man i regionen en bättre känsla och touch för hur läget ser ut än vad som kanske är fallet här inom väggarna i Helsingfors.

Sitten täytyy kyllä vielä kerran nostaa nöyrästi hattua niille ravintolayrittäjille, jotka vielä sinnittelevät. En muista, kuinka monta kertaa tämän viimeisen vuoden aikana tässäkin salissa ja valiokunnissa ollaan keskusteltu ravintola-alasta, ja kun katsoo, kuinka paljon tämän vuoden aikana on panostettu turvallisuuteen ja keksitty kaiken maailman luovia ratkaisuja ja sinnetelty, niin ei voi kuin hattua nostaa. Ravintola-ala työllisti ennen koronavirusta noin 80 000 työntekijää suunnilleen, ja jos lasketaan kaikki siihen kuuluvat perheet ja muut, niin tämä koko asia koskee valtavaa määrää suomalaisia — monta kertaa aika matalapalkkaista, hyvin naisvaltaista. Eli kyllä tässä on myös paljon haasteita taustalla.

Kort ännu samma sak på svenska, det vill säga restaurangbranschen om någon har fått kämpa det här senaste året och har också varit en väldigt viktig sysselsättande bransch med cirka 80 000 anställda före pandemin, och tar man i beaktande alla familjemedlemmar och annat så är det också många svåra mänskliga öden bakom det faktum att vi har tvingats stänga ner så kraftigt som vi har gjort. Men tack och lov ser själva virusläget nu bättre ut.

On hienoa huomata, että ainakin itse virustilanne nyt näyttää tartuntalukujen valossa hieman paremmalta, on menossa parempaan suuntaan, ja toivotaan, että myös ravintola-alalla jonkinlainen hyvä kesä koittaisi. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sankelo.

17.13 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Strand tuossa puheenvuorossaan totesi, niin kyllähän tämä koko kuluva vuosi on ollut suomalaisille ravintolayrittäjille painajainen taloudellisessa mielessä ja myös muutenkin. Kun tämä tuleva näkymäkin on edelleen hieman epävarma, niin sitä suuremmassa määrin hallituksen pitäisi kyetä rakentamaan tässä näkymää kohti kesää ja sitä, miten yritykset voivat vähitellen avata toimintaansa, koska aika lähellä on se tilanne, että yritysten kassat eivät yksinkertaisesti enää kestä tätä poikkeustilaa.

Arvoisa puhemies! Vielä yksi asia liittyen ministerin iltapäiväiseen puheenvuoroon. Hän mielestäni totesi aika selkeästi, että talousvaliokunta olisi mietinnössään todennut — vaikkei sitä nyt suoraan sanottu, niin se oli tulkittu niin — että tällä maakunnallisella tarkastelulla tarkoitetaan Lappia. No, eihän tarkoitettu, ja silloin kun tätä mietintöä käsiteltiin täällä salissa, aika monet talousvaliokunnan jäsenet — minä mukaan lukien ja todennäköisesti edustaja Strandkin — kävivät toteamassa, että tämä ei ole mikään Lappi-pykälä. Ehkä tämä nyt vain kuvaa sitä, että kukaan ei kuuntele näitä meidän puheitamme täällä. Nimitäin se todettiin todella monta kertaa, mutta kuitenkin lopputuloksena meille kerrotaan, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

ajateltiin, että tämä koskee nyt Lappia. No, toivon mukaan tässä pystytään kuitenkin tekemään vakavaa tarkastelua yhteistyössä sairaanhoitopiirien kanssa myös muitten maakuntien osalta.

Sen totean tässä yhteydessä vielä lopuksi, että talousvaliokunta on myös käynyt lävitse tätä kilpailuvääritysmäriskä. Jos ajatellaan näitä alueita, Lappia ja Pohjois-Pohjanmaata, kun viime viikonloppuna oli pääsiäislomat ja kaikki vapaa-ajanviettomahdollisuudet, niin kyllähän tästä väistämättä oli kilpailullisia seurauksia. Monet yritykset erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla tällä hetkellä kokevat, että tämä ei mennyt niin kuin piti. Toivoisin, että perustuslakivaliokunta nyt sitten, kun tästä mietintöä tekee, huolehtii vakaasti siitä, että kaikki suomalaiset, Suomen kansalaiset ja yritykset, ovat tasavertaisia lain edessä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Talvitie.

17.17 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Meillä on tässä tosiaan niin sanotusti jälkitarkastelussa hallituksen asetus liittyen ravintoloiden sulkuihin. Asetus olisi voimassa 18.4. asti ja jatkaisi tätä ravintoloiden sulkua maaliskuun ajalta.

Kun reilu viikko sitten maanantaiaamuna sai tietää, että hallitus on tosiaan tehnyt tämän asetuksen sunnuntai-iltana — ja sehän astui voimaan vain muutama tunti sen jälkeen, kun asetus annettiin — ja kun meillä Pohjois-Pohjanmaan alueella tajuttiin, että Lapin kunta-kohtainen tarkastelu oli tehty sen viikonloppuun aikana, niin siitähän nousi hyvin vahvasti sen päivän aikana tunne, että minkälainen poliittinen ohjaus sen viikonloppuun aikana oli tapahtunut. Talousvaliokunta, niin kuin edustaja Sankelo äsken tuossa edellä toi esiin, on edellyttänyt tätä rajoitustoimenpiteiden katsastamista ravitsemusliikkeiden osalta nimenomaan niin, että eriytettäisiin erityyppiset ravintolaliikkeet. Tässä salissa on jo vajaan vuoden toivottu sitä, että voitaisiin kahvilat ja lounasravintolat, yökerhot, pubit ja iltaravintolat eriyttää, ja siten ollen sääntelykin pystyisi olemaan erityyppisille ravitsemusliikkeille oikea-aikaista, kohtuullista. Tätä ei ole vielä näkynyt. Mutta sitten kun talousvaliokunta edellytti näille tietyille laajemmille maakunnille myöskin kuntakohtaista tarkastelua, niin kyllä Pohjois-Pohjanmaalla viikko sitten maanantaina tuli todella kitkerää palautetta yrittäjiltä siitä, että vaikka meidän alueella oli viime viikolla tilanne se, että oli 19 kuntaa vaila yhtään tartuntaa viimeisen kahden viikon aikana, ilmaantuvuus oli 23,6 prosenttia — eli ollaan matkalla kohti perustasoa, ja ilmaantuvuusluvut olivat muutenkin paremmat kuin Lapissa — niin hallitus ei kuitenkaan ollut silloin sunnuntaina eikä sen loppuviikon aikana tarkastellut Pohjois-Pohjanmaan alueen tartuntatilanteita kuntakohtaisesti, vaikka eduskunta oli sitä nimenomaan tässä ravintolasulun osalta vaatinut. Siksi tuntuu tietenkin hie- man surkuhupaisaltakin käsitellä tätä asiaa nyt tiistaina 6. huhtikuuta salissa.

Tiedämme kaikki, että talousvaliokunta on käsitellyt tätä kyseistä asetusta viime viikolla ja saanut jo tänään valmiiksi tähän asetukseen liittyvän lausuntonsa perustuslakivaliokunnalle. Kun tiedetään, minkälainen tilanne koko ravintola-alalla on ollut tämän viimeisen vuoden aikana — yksi pohjalainen yrittäjä kutsui tätä totaaliseksi teurastukseksi, mikä on menossa alalla — niin vain harva tulee selviämään. Kassat ovat tyhjiä, lainaa ei saa. Pankit suhtautuvat ravintola-alan lainoitukseen tällä hetkellä hyvin nihkeästi, ja se on toisaalta ymmärrettävää, koska tulevaisuudensuunnitelmat ovat hyvin sumuisat ja pimeät koronaan liittyen muutenkin mutta erityisesti siihen liittyen, että ravintola-alaa on suljettu ja rajoitettu ja on kaikella erilaisella tavalla lainsäädännön osalta elinkeinovapautta heikennetty tämän kuluvan vuoden aikana. Olisi toivottavaa, että lomautusaikojen lyhyemmät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

vuorokausimäärät, alvien alennus tai negatiivinen arvonlisävero ja viinien ulosmyynti ja etämyynti myöskin etenisivät, mutta kaikkein eniten toivoisi, että kun eduskunta tiettyjä asioita edellyttää, niin hallitus tekisi ne kaikille alueille tasapuolisesti, tasa-arvoisesti ja reilusti. Se olisi kohtuus. Ja kun täällä salissa on hallituspuolueiden edustajia, niin on pakko kyllä kysyä, minkälainen poliittinen ohjaus siinä reilu viikko sitten tapahtui Lapin osalta. Talousvaliokunta ei tosiaan tätä pykälää alueellisesta ja maakuntakohtaisesta kuntatarkastelusta tarkoittanut pelkästään Lapin alueelle, vaan se tarkoitti sitä kaikille muillekin alueille, niin Pohjois-Pohjanmaalle kuin muutamille muillekin maakunnille.

Arvoisa puhemies! On selvää, että tälle asetukselle tarvitaan päivitys, ja ministeri Haatainen on luvannut, että sitä päivitystä tehdään huomenna seuraavan kerran, eli hallitus tarkastelee tätä asetusta. Ei voi muuta kuin vaatia, että nämä kuntakohtaiset tautimäärät ovat Pohjois-Pohjanmaan osalta nyt sitten sekä THL:n että työ- ja elinkeinoministeriön tiedossa, jotta huomenna hallitus voi myöskin sitten tehdä tämän asetuksen osalta tarvittavat päätökset, sellaiset, jotka ovat reiluja ja oikeasuhtaisia, ja sellaiset, mitä eduskunta on edellyttänyt. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

17.23 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun tuossa Talvitiekin pohti sitä, mitä talousvaliokunta on kirjannut ja miten sitä on tulkittu, niin tämä vain kertoo siitä, että näinä päivinä on entistä tärkeämpää, että niin kirjoittaja kuin lukijakin ovat suurin piirtein samalla sivulla ja niitä tekstejä sillä tavalla sitten arvioivat. Tämähän nähtiin jo silloin aikaisemmin kuntosalien ja avien kohdalla versus STM, ja nyt on sitten tämä talousvaliokunnan paperi. Kyllähän tässä toisaalta voi kuvitella — en ministerin puolesta vastaa — että talousvaliokunta on puhunut esimerkiksi Lapista sanoessaan näin, kuten tässä todetaan, että "niiden maakuntien osalta, joissa maakunnan ominaispiirteet (esimerkiksi pitkät etäisyydet tai alhainen väestötiheys) tekevät ilmeiseksi sen, ettei maakunnan alueella esiintyvä tartuntaryväys leviä helposti tai välttämättä koko maakunnan alueelle", ja niin edelleen.

Tässä on kyllä myös sekin ongelma, että kun tämä paperi esimerkiksi oli tuolla, niin tässä ei edes lukenut, mikä paperi tämä on. Kun me ollaan keskellä koronavirusta, meille tulee asioita nopeasti. Meille tulee valtioneuvoston asetus — se on täällä nyt ikään kuin lähetekeskustelussa, ja meillä on siitä jo tarkastuksetkin tehty — sitten meille laitetaan THL:n lausunto alueellisista vaiheista, ja sitten meillä on paperi, jossa lukee otsikkona "Lapin maakunnan alueen kuntien epidemiatilanne liittyen ravintoloiden sulkemisen välttämättömyyteen". Mistään ei kuitenkaan tiedetä, kuka tämän on tehnyt, miksi tämä on tehty, mutta kysymällä selvisi, että tämä on ollut valtioneuvoston valmisteluissa oleva asiakirja.

Eli tässä olen kyllä samaa mieltä siitä, että tarkkuutta pitää olla, kun näitä kirjataan ja tehdään, mutta mielestäni ministeri vastasi silloin päivällä oikein, että he ovat tulkinneet tätä, niin kuin valiokunta on tehnyt. Tietysti valiokunta on voinut edellyttää, että koko maassa arvioitaisiin entistä hienojakoisemmin, mitä itse pidän järkevänä, mutta tässä on nyt arvioitu juuri pitkien etäisyyksien ja alhaisen väestötiheyden kautta, mikä toteutuu juuri Lapin maakunnassa.

Tässä kun vielä edustaja Talvitie on paikalla ja otitte jo puheenvuoronkin, niin kysyisin kokoomuksen kantaa näihin toimialakohtaisiin jakoihin. Kun täällä silloin viikko pari sitten keskusteltiin ravintolasuluista, teidän edustajistanne moni sanoi, että ravintolat joko kiinni tai auki. No kun nyt tänään on käyty keskustelua niin, että esimerkiksi kahvilat ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

lounasravintolat voitaisiin avata, baarit ja yökerhot pitää kiinni, niin sopisiko tämä teille? Me emme tietysti täällä nyt sovi, että näin tulee tapahtumaan, mutta olisi hyvä, että oppositio ja hallitus olisivat yksimielisiä näissä asioissa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strand.

17.25 Joakim Strand r: Tack, värderade talman! Pyysin oikeastaan puheenvuoroa, jotta olisin edustaja Sankelolle, joka ehti lähteä, myös kommentoinut tätä exit-suunnitelmaa ja näkymää ravintoloitten näkökulmasta, että miten tästä sitten päästään ulos ja päästään taas avaamaan ja niin edelleen.

Min tanke var att kommentera till riksdagsledamot Sankelo att jag också själv varmt understöder att vi så snabbt som möjligt — och jag vet att det är under arbete — lyckas definiera också hur vi börjar öppna upp samhället på nytt. Här finns goda exempel att ta också från övriga länder där man väldigt systematiskt har gått igenom så att människorna också vet vilka nyckeltal som ska uppfyllas för att man öppnar upp vissa funktioner och så vidare.

Eliikkä on hyvä, että nyt työn alla on tämmöinen exit-suunnitelma ihan meille kaikille, jotta on myös näkymä ulos tästä kriisistä, koska joka ikinen päivä, kun edelleen yhteiskunta on hyvin pitkälle suljettuna, maksaa aivan valtavasti.

Det handlar om enorma såväl ekonomiska som sociala förluster som på ett eller annat sätt ännu kommer att synas i vårt samhälle.

Eliikkä tässä jatkuvasti pyörii taustalla, vaikka siitä ei ehkä jatkuvasti puhuta, aivan valtavat sekä taloudelliset että sosiaaliset tappiot ja sellaisia asioita, jotka kyllä vielä edestämme löytyvät. Mutta nyt kaikista tärkeintä kuitenkin on saada tautitilanne hallintaan, ja sitä kautta sitten päästään toivon mukaan taas kunnolla avaamaan toimintoja. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Talvitie.

17.27 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensin edustaja Ovaskan ottamaan tärkeään näkökulmaan siitä, miten maakuntien suhteen menetellään, kun talousvaliokunta todellakin ohjeisti tiettyjen maakuntien ominaispiirteiden täyttymisestä. Se on totta, että kun on pitkät etäisyydet ja väestötiheys alhainen, niin suurin osa etelän ihmisistä hän ajattelee, että ne eivät täyty Pohjois-Pohjanmaalla, että ne täyttyvät vain Lapissa. Tästä esimerkkinä sain pääsiäisenä yhden palautteen Rukalta, Kuusamosta, meidän alueeltamme: miksi ne ravintolat eivät ole, kansanedustaja Talvitie, täällä auki? Yritin ystävällisesti kertoa, että niin, vaikka oletkin lähtenyt etelästä aika kauas ja olet päätenyt Rukalle ja Kuusamoon, niin se ei ole Lappia, vaan se on Pohjois-Pohjanmaata. Siinä vieressä Posiolla ravintolat ovat auki, mutta se on Lapin puolta. Vähän kärjistettynä sanon, että suurin osa etelästä hiihtokeskuksiin lähtevistä henkilöistä ei ymmärrä, että Syöte, Ruka, Rokua ja monet muut hiihtokeskukset puhumattakaan pienemmistä laskettelukeskuksista eivät ole Lapissa, vaan ne ovat Pohjois-Pohjanmaalla, joten siinä mielessä on tavallaan ymmärrettävää, että on tulkittu se talousvaliokunnan pitkien etäisyyksien, väestötiheydeltään alhainen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

maakunta Lapiksi, mutta kyllä sillä on siellä talousvaliokunnassa tarkoitettu ihan yhtä laila muitakin, kuten Pohjanmaan maakuntia.

Sitten edustaja Ovaska kysyi kokoomuksen kantaa näistä tyyppikohtaisista ravintola-suosituksista. Kyllä, olemme olleet ryhmänä pitkään sitä mieltä, että tyyppikohtaiset — esimerkiksi kahvila, yökerho, lounasravintola, iltaravintola — pitäisi saada lakiin. Nythän meillä on vain työpaikkaruokala ja ravintola. Tämähän tarkoittaisi sitä, että se sääntely olisi paljon helpompaa. Nythän me olemme säännelleet sitä tietenkin kellonajalla: esimerkiksi nyt Lapissa, jossa ravintolat ovat olleet auki, ne ovat olleet auki siihen 22—23:een ja 75 prosentin täyttöasteella. Kaikki tietävät, että kun ravintola menee kiinni kymmeneltä, silloin se avaaminen ei koske yökerhoja.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.